

Mavzu: **Soʻz birikmasi**

Aa *Salomatlik – tuman
boylik.*

sogʻlik

1-mashq. Oʻqing. Soʻzlarni mazmunan moslashtiring.

toza (Nima?)

sochiq

hoʻl (Nima?)

idish

mehnatkash (Kim?)

ninachi

antiqa (Nima?)

bola

turli (Nimalar?)

mahsulot

foydali (Nima?)

qoʻziqorinlar

goʻzal (Nima?)

oʻtlar

sargʻaygan (Nimalar?)

manzara

- Birlashgan soʻzlar qanday qilib bitta yaxlit maʼnoni ifodalayotganiga eʼtibor bering.

Soʻz birikmasi maʼno va grammatik jihatdan bir-biriga bogʻlangan ikki yoki undan ortiq mustaqil soʻzning birikishidan hosil boʻladi.

Masalan: shirin olma, katta uy, aqlli bola, kitobni oʻqidi.

2-mashq. Berilgan soʻzlardan soʻz birikmalari hosil qiling.

gul

katta

chiroyli

maktab

yangi

oʻqiydi

kitobni

yugurmoq

tez

uy

3-mashq. Oʻqing. Soʻz birikmalarini husnixat bilan koʻchiring.

nurli quyosh, **chiroyli** manzara, **qizil** gul, **yashil** maydon, **yugurayotgan** bola, **suvli** idish, **toshli** yoʻlak, **koʻzoynakli** qiz, **qizil** koʻylak, **kalta sochli** qiz, **sogʻlom** bolalar, **mehnatkash**² qizlar, **sogʻlikning** garovi, **toza** havo, **ona** tabiat

- Ajratib koʻrsatilgan soʻzlar oʻzidan keyingi soʻzga qanday bogʻlanib, yaxlit maʼnoni bildiriyapti?
- Soʻz birikmalari qatnashgan toʻrtta gap tuzing.

Soʻz birikmasi tugallangan fikr ifodalamaydi va bu bilan gapdan farqlanadi. Soʻz birikmasi nutqda gap ichida ishlatiladi.

Quyidagi qatorda gaplar va soʻz birikmalari aralashib ketgan. Qaysi biri gap, qaysi biri soʻz birikmasi ekanligini ajrating.

1. Oltin kuz.	4. Oʻquvchilar maktabga kirdi.
2. Kuz keldi.	5. Chiroyli bogʻ.
3. Maktab formasi.	6. Qoʻngʻiroq chalindi.

4-mashq. Soʻzlarni maʼno jihatidan oʻzaro bogʻlab, soʻz birikmalari hosil qiling.

Namuna: foydali sabzavotlar, toʻgʻri ovqatlanish, sogʻlom turmush.

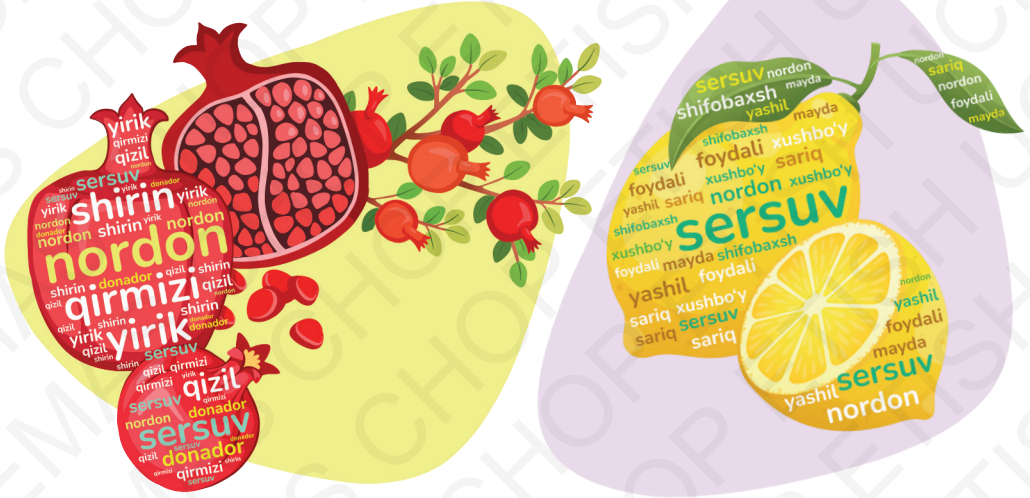
bodring, sogʻlom, sabzi, rediska, lavlagi, sabzavotlar, suvli, kartoshka, shirin, turmush, kechki, oshqovoq, yalpiz, joʻxori, ovqatlanish, toʻgʻri, vaqtida, foydali, yashil, qizil, shifobaxsh, sersuv

- Soʻz birikmalarini husnixat bilan yozing.
- Sogʻlom turmush tarzi deganda nimani tushunasiz?

5-mashq. Soʻzlar bulutidan foydalanib, soʻz birikmalari hosil qiling.

Namuna: sersuv anor.

6-mashq. Uyingizdagi texnika vositalarining nomi ishtirokida soʻz birikmalari tuzing va gaplar yozing.

Namuna: Soʻz birikmasi: rangli televizor, ...

Gap: Botir rangli televizor orqali futbol tomosha qilyapti.⁴

